

Muntendam.

En wieder?

door DAVID HARTSEMA

Zo'n 1200 minsen wazzen dunnerdaagoavond 27 september noar de Menterne ien Muntendam komen om het (eerste) Grunneger Laidjes Festival van Radio Noord mit te moaken. Dat allinneg al waas'n prachtige sukses veur wel 't organiseerd hemmen en veur ale artisten dij doar aan mitwaarkt hemmen.

Want loat we wel wezen, 'je kinnen wel komen mit 'n prachtige plan van 'n puur Grunneger liedjesoavond, moar het mout nog blieken doun, of zuks aanslagt. As der annerhaalve man en 'n peerdekop komen, kin je beter op 't dak zitten goan te kraaienmelken. Moar goud, het laip dus störm, en doar dut dus wel blieken oet, dat der plak is veur en behuifte is aan zo'n Grunneger manifestoatie.

Mainste artisten deden belangeloos mit, Radio Noord haar boudel knap organiseerd en Leny 't Hart van de zeehondjes kreeg aan 't end van oavend de eerste f 2500,- aanboden veur heur creche ien Paiterboeren, woar ze slim blied mit waas.

Winus van der Loan haar de stoere toak, om alles aan 'n kanner te proaten, woar hai eerst nogal wat tegen op zaag, moar woar hai hom biezunner goud deurhin sloagen het. Het waas te maarken, dat hai hom hou langer hou beter thoes vuilde, as 'n vis ien 't woater.

Artisten haren der ook oareghaid aan en 't publiek waas gul mit applaus. Radio Noord kin tevreden wezen, dik tevreden.

Ain van hoogtepunten waas zunner twievel het optreden van Hans Frijling, dij 'n hail aigen geluid heuren lait, woat 't publiek laank en haard voor klapte.

Toch het het, ducht mie, wel zin, om nog ais even alles op 'n riegje te zetten en ons of te vroagen, wat 'n aner keer messchain nog verbeterd worden kin.

Het Grunnegers bie veurbeeld. As min 'n laid ien 't Nederlands of ien 't Ingels zingt, mout dat as goud Nederlands of Ingels overkomen. Mit 't Grunnegers is dat krekt zo, het mout gain haalf put-, haalf regenwoater wezen. Het Grunnegers is goud aan te leren en doar mouten zangers en zangeressen net zoveul aandacht aan spandaaiers as bie veurbeeld aan goud Nederlands.

Het waas opvalend, dat der noast 'n haile koppel muzikanten en zangers moar drij zangeressen wazzen. De Grunneger wichter heuren der ook bie en ik moak mie staark, dat der ien ons pervinzie nog hail wat vrouwelk talent zit, dat nait ien Muntendam op de planken west was.

Nog 'n beetje meer zulkritiek van padie artiesten en heur repertoire zol ook gain kwoad kinnen. Het is vanzelf mooi, as je nog ais van Veendam noar Olle Pekel goan, moar het mout nait van hollen tot kollen duren. Dat bringt mie trouwens op 'n hail aner punt: varioatie.

Het is vanzelf prezadig, dat der diermannde groepen en solisten binnen ien ale kleuren van regeboog, moar drij of vaaier keer De Olle Grieze is twijf of drij keer teval.

Op homzulf is 't natuurlek goud, as elke groep de kaans krigt om vaaier laidjes heuren te loaten, moar bie de mainsten duurde dat krekt even te laank. As je 'n goud optreden goud ofsluten willen, mout je krekt ophollen op 'n momint dat minsen dinken: „Hee, is dat nou al oflopen? Schaande ja, ik haar nog best 'n aner laidje van heur heuren wild”. Din zit je krekt goud, want din smoakt het noar meer. En ik loof, dat elke artiest dij wait, woar hai (of zai) mit aan gang is, dij grondregel ien de goaten hollen mout as hai (of zai) op 't toneel stait.

Der is nog ain aner ding woar ik 'n opmaarken over moaken wol: de staarkte van het geluid dat over 't publiek hinspuit wordt. Wie leven nou ain keer ien 'n tied-vanhou-haarder-hou-mooier. Moar wie hemmen moar ain poar trommelvliezen en dat wordt deur padie groepen wel ais vergeten. Boetendes as 't laid 'n tekst het, is 't ook van belang, dat minsen dij tekst verstoan kinnen. En microfoontechniek is nog wat anners as 'n microfoon sikkom opvreten, woar ik bie 'n inkeling baang veur waas.

'n Beetje zaachter hier en doar zol het gehaail nog beter oetkomen loaten

Ten aanzain van het vervolg op Muntendam heb ik verder nog wel 'n poar winsen. Visueel waas der nog wel wat meer ofwizzeln meugelk ien 't program. Zol het ook nait meugelk wezen, om 'n poar bekinde laiden oet Grunneger zangspullen aan te klaiden en tussendeur oet te voeren? En 'n Grunniger kienerkooke dat zuver zingt en 'n poar nije Grunniger kinderlaidjes bringt? Gien Smith-Bouman het doudestieds 'n haile riegoe prachtige laidjes schreven.

't Publiek wol wel mitzingen. Woarom nait mit 'n goud orkest 'n stukje community-singing mit dij olle, bekinde Grunneger laidjes dij elkenain kin?

Zo zollen der nog wel 'n stuk of wat meugelkheden wezen, woar organisatoren heur aner keer ais over boegen konden, as 't weer zowied is en as aankomend joar bie veurbeeld ien 'n aner plak het twijde Grunneger laidjesfestival hollen wordt. Want, hou din ook, dat ze hier mit deurgoan mouten, stait veur mie as 'n poal boven woater. Tied is veurbie, dat Grunnegers allinneg moar ofkomen op Hollandse of boetenlandse producties. Dat het de grote opkomst ien Muntendam bewezen, ook veur dijgenen dij zuks aan nou tou nooit loven wollen.

Dat ongelooft ien ons aigen meugelkheden het ons al joaren laank dwaars zeten, benoam op het terrain van ons aigen cultuur, moar evengoud op aner terrainen. Wie hemmen ins aaid teveul onner 't mous stoppen loaten en binnen altied tevreden west mit wat koks ien Den Hoag ons van verren beloofd hemmen wat ze veur ons kloarsteuven zollen. En de gedeputeerde koks ien Stad binnen mit 't zulde sop overgoten: ook dij kin we wel ofschrieven, as we dinken, dat we van heur ooit 'n aigen, actieve, Grunneger cultuurpolitiek op toavel verwachten magen.

Nee, wie zellen 't zulm doun mouten. En dat dat kin, het Muntendam meer as dudelk moakt. En doarom mout we hiermit deurgoan, ieder joar, zodat het 'n vaste traditie

worden kin. Verder oetbouwen, kwaliteit nog verbeteren, het gehaail perfectioneren.

Woarom zol we ien toukomst nait 'n week-end hemmen kinnen as manifestoatie van Grunneger cultuur, mit 'n expositie van Grunneger kunstenoars, dichters en schrievers op 'n Grunneger „boukebal” mit 'n Grunneger cabaret dat klinkt as 'n klok?

En ik hoop, dat ien dit gehaail het Grunneger laidjesfestival 'n vaste prik wordt, woar Grunnegers bie honnerden, nee, bie doezenden van zeggen: „Kiek, dat wil ik nait missen, veur gain geld van de wereld”.

Grunneger Laidjesfestival een mismoedig gebeuren

Lianne Abeln en haar begeleider Ed Wenning tijdens het liedjesfestival in Uithuizen.

18-9-80

Gebeurtenis: Tweede Grunneger Laidjesfestival van Radio Noord Plaats: Sporthal in Uithuizen. Met: Eltje Doddema, Het Sneeuwbaltrio, Lianne Abeln, Quintus, The Specials, The Rockets en Henk Wijngaard. Presentatie: Wenus van der Laan. Organisatie en samenstelling: Engbert Grûben en Rob Zandvoort. Publiek: 750.

Het initiatief van Radio Noord heeft in principe alles in zich om stimulerend en inspirerend te werken op het eigene van het Groninger

lied(je). Een gedegen organisatie, vrij goed belicht en binnen een verzorgd geluidsdecor.

Wat de condities betreft, lag de Uithuizer sportarena er dus gaaf bij. En toch? Toch was het een matte, tamelijk teleurstellende bedoening, waar een volle zaal zelden echt warm voor liep, zodat de laaiende stemming uitbleef.

Geladen met Gronings chauvinisme, vraag ik me af of we het niet kunnen. Of

Groninger liedjesfestival: verzamelpot van soorten

we niet meer aan werkelijk poëtische, muzikale kracht en originaliteit op kunnen brengen in een professioneel getint aanbod van het Groninger lied. Zoveel treurnis kwam er over ons, zo weinig werkelijk hout snijdend materiaal, dat het programma zeker met de helft bekort had kunnen worden.

De muziek en de teksten waren vlak als het Groninger land. Maar zijn we met elkaar zo folkloristisch inhoudsloos als de meeste liedjes ons willen doen geloven? Gedeputeerde Ina Martens sprak in een staande toonrede hoogdravende woorden aan het slot, daarbij wijzend op bestaande misverstanden ten aanzien van Groningen en zijn cultuur. Ik vraag me echter af of ze geluisterd heeft naar wat er werkelijk voorviel, of ze Groninger stampers echt van betekenis acht, behalve dan in commerciële zin voor de verwekkers.

Vijf platen met liedjes in het Gronings zijn er in het afgelopen jaar verschenen, ik weet het. Zorgvuldige opname-techniek kan daarbij heel wat uitrichten. Luister naar Henk Wijngaard, bijvoorbeeld. Op een Bühne niet om aan te horen, op de geluidsband voor de radio daarentegen best te pruimen. Luister naar Lianne Abeln, die het beste repertoire van de avond inbracht en een van de weinigen is die kwalitatief met teksten van niveau komt, dank zij David Hartsema. Maar „live” was het niet puur zuiver wat ze liet horen.

Wat Lianne wel kan is contact sluiten met een zaal. Ontegenzeggelijk ook de sterkste kant trouwens van Wijngaard. In dat opzicht staken ze uit boven solisten en groepen die hun bijdragen afroepen als doodsberichten en muzikaal in arrangement en uitvoering weinig van belang uitdroegen.

Men zal mij tegenwerpen dat het bij zo'n festival niet om de presentatie gaat, maar om muziek en tekst. Welnu, het meeste was mismoedig van allure, clichématig, soms smartlapperig en meestal gespeend van humor en vrolijkheid. De gein moest in hoofdzaak komen van conferencier Wienus van der Laan. De enige werkelijke hit noem ik het in het gehoor hangende melodietje „Radio Noord” dat gedaan werd door Quintus. Lekker, goed commercieel en tenminste niet zo zwaar op de hand.

En wat er zeker niet uitkwam, was het meebeleven en het meezingen. Voor dat facet werden dan ook nauwelijks ideeën aangereikt.

vrijdag 18 september 1981

JACQUES J. d'ANCONA)

En als tegen twaalven een volle zaal van 450 man zich van de stoelen verheft, het Grunnens Laid inzet en met hartstocht bisseert, dan kun je niet volhouden dat er aan sfeer iets ontbroken heeft. Het derde festival van het Groninger lied bleek ook gisteravond een verzamelpot van de meest uiteenlopende soorten. Een onvoorstelbare mengeling van kwaliteit met absolute dieptepunten op het vlak van commerciële inhoudsloosheid. Wat er in De Marke in Vlagtwedde ten gehore gebracht is, mag dan ook niet tot de conclusie leiden dat er duidelijke artistieke stromingen herkenbaar zijn.

Hoewel, redeloos pessimisme behoeft niet te overheersen. Een groepje als Törf verschijnt met teksten die niet puur geënt zijn op dromerige nostalgie, maar die iets te zeggen hebben over strijdbaarheid, met daaraan verbonden een oproep om niet te berusten. Politiek engagement dus, dat mijlen ver afstaat van wat Het Sneeuwbaltrio brengt: je reinste amusement op de piraten-toer en daarom ook onvergelijkbaar.

Ze zijn niet de enigen die het zoeken in deunen en dreunen, slepende ritmen, voorspelbare harmonieën en een tamelijk vreugdeloze presentatie. Maar het opmerkelijke is, dat ze toch enkele aardige ideeën aandragen en een paar goede onderwerpen. Misschien berust daarop ook hun succes, want de fanclub groeit en het het publiek wil best een heel eind meedelen. Men kent het recept.

Daarop mag je niet de stelling baseren, dat een dergelijk festival werkelijk functioneert als hijskraan voor het Groninger lied.

Presentator Winus van der Laan die dit namens het organiserende Radio Noord kwam verklaren, zal dat zelf waarschijnlijk ook niet geloven. Het is daarom aannemelijker om te

● Ard Eggen zingt z'n teksten met steun van het papier.

spreken van een kleurrijk gebeuren, juist doordat al die contrasten in een te lang programma zijn samengepakt.

Kwaliteit

Maar swingen? Dad deed het af en toe welzeker. Lianne Abeln en Ed Wennink weten op hun eigen manier ingetogen altijd te overtuigen, vooral dank zij de tekstbijdragen van David Hartsema. The Rockets slepen daartoe minder bewijsmateriaal aan, vooral omdat het gebrek aan verstaanbaarheid en het zwakke Bühneoptreden dezelfde soort hinderpaal vormen als waar Ard Eggen tegenop botst. Wie mooie historische teksten van het blad zingt, kan nauwelijks verwachten dat het contact met de zaal warm zal zijn.

Hoewel, Imca Marina, die de slotact mocht maken, gaat geen zee te hoog. Ze is niet de enige die af en toe leentjebuurt speelt bij het Nederlands. De solozanger van de zeer professionele groep Quintus vergeet soms ook even dat het Gronings tot doel van de avond gepromoveerd is. Qua

marktgevoeligheid slaan ze als stemmingsorkest alle concurrentie aan diggelen. Zelfs de Specials kunnen daar niet tegenop. Dat zegt wat, want het hitwezen is hen op het lijf geschreven, al nemen ze het met de muzikale zuiverheid niet zo nauw.

Vertaald Nederlands of Amerikaans mag geen authentiek Gronings heten en de plakplaatjes uit het verleden zouden ook best eens met wat meer eigentijds materiaal opgefleurd mogen worden. Als Winus van der Laan, begeleid door de muzikaal alom tegenwoordige North Star Showband, uitbarst in een Groninger blues, weet je echter dat niets te dol is. Plus het feit, dat Oostgroninger gehandicapten van de financiële opbrengst profiteren. Dat is mooi meegenomen. En als je vaststelt dat Imca Marina met zwier een omvangrijke potpourri oude Groninger versjes ten beste geeft, voel je dat er een terrein braak ligt om nieuwe liederen net zo populair te maken.

'LAIDJESFESTIVAL prijzenswaardig initiatief'

In het NvhN van 19 september doet recensent Jacq. d'Ancona ons zijn visie toekomen betreffende een perfect door Radio Noord georganiseerd Grunnens laidjesfestival in Uithuizen, in het kader van de Groninger week.

Vreemd dat d'Ancona een dergelijk prijzenswaardig initiatief met de grond gelijk maakt. Lianne Abeln zingt vals, Henk Wijngaard is niet te pruimen en de rest is cultuurarm en inhoudsloos, aldus genoemde recensent.

Als leadzanger van de groep de Specials heb ik van mijn LP 'Ain Pronkjewail' op die bewuste avond een drietal liedjes gezongen met tekstuele bijdragen van J. Legger en Geert Teis. Wanneer een simpele verslaggever als d'Ancona durft te stellen dat o.a. Geert Teis-teksten mismoedig en erg slecht zijn wil ik het Nieuwsblad voorstellen bij een dergelijk festival, waar meer dan 800 mensen na afloop een staande ovatie brachten aan artiesten en organisatoren, capabele mensen hun zegje te laten doen.

En beunhazen als d'Ancona? Ach er is altijd wel gelegenheid tot (om)scholing.

Overigens Radio Noord bedankt. Appingedam, HERMAN BONTHUIS

Zowel het initiatief als de organisatie zijn uitvoerig geprezen in de recensie. Maar dat is niet het enige van het verhaal wat Herman Bonthuis nog eens zorgvuldig na zou kunnen lezen. Van de teksten is gezegd dat er weinig houtsnijdend materiaal bij zat en het meeste mismoedig van allure, clichématig en soms smartlapperig was. Dus niet alles. De fraaiste kwalificaties reserveerde ik voor Lianne Abeln, met in de marge een opmerking over een gebrek aan pure zuiverheid. En wat die staande ovatie betreft, wat zat er anders op na het Grunnens Laid?

J.J.d'A